

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 21 квітня 2020 року)

Суми
2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М., канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І., д-р іст. наук;
Король В. М., канд. іст. наук;
Куліш А. М., д-р юрид. наук;
Лобко Н. В., канд. іст. наук;
Нестеренко В. А., канд. іст. наук;
Сухонос В. В., д-р. юрид. наук.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 8 від 27.04.2020 р.)

**Суспільно-політичні процеси на українських землях:
історія, проблеми, перспективи** : матер. VII Всеукр. наук.-практ.
конф. (Суми, 21 квітня 2020 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко,
С. І. Дегтярьов, В. М. Король та ін. – Суми : Сумський
державний університет, 2020. – 156 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, виголошені в рамках VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 721 від 29 листопада 2019 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

КОРОЛЬ В. М.
канд. іст. наук,
КОРОЛЬ С. А.
канд. наук з фіз. вихов. і спорту

Фізкультура і спорт у педагогічному процесі в закладах професійно-технічної освіти повоєнного періоду

Професійну підготовку молодих кваліфікованих робітників у повоєнний період виконували навчальні заклади системи державних трудових резервів (ДТР): ремісничі та залізничні училища, школи фабрично-заводського навчання та інші.

Однією з важливих складових навчального процесу в училищах і школах системи ДТР було фізичне виховання. Його завданнями були:

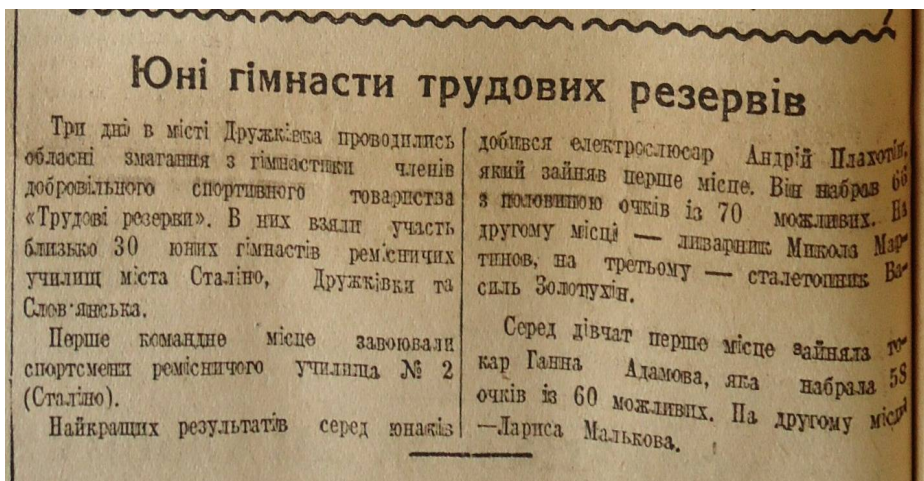
- зміцнення здоров'я учнів, їх загартування і всебічний фізичний розвиток;
- виховання в учнів основних психофізичних і морально-вольових якостей: сили, швидкості, спритності, витривалості, сміливості, наполегливості, дисциплінованості, почуття товариства і колективізму;
- тренування в учнів основних прикладних рухливих навичок: ходьби, бігу, подолання перешкод, пересування на лижах, плавання тощо;
- засвоєння учнями основ техніки окремих видів спорту і залучення їх до систематичних занять фізкультурою і спортом;
- отримання основних знань з питань гігієни і надання першої допомоги.

На практиці траплялися випадки, коли юнаки чи дівчата не могли засвоїти окремі важкі види робіт через власну

слабкість і недостатній фізичний розвиток. Правильно ж підібрані навантаження на опорно-руховий апарат (ясна річ, за нормального харчування) дозволяли підліткам швидко окріпнути. Цей незаперечний факт усіма сприймався як виразне свідчення безпосередньої користі від присутності фізичного виховання у навчальних планах.

У роки Другої світової війни з огляду на потреби обороноздатності країни місце фізичного виховання у навчальних планах займала військова підготовка, яка викладалася до 1946 р. На її заняттях учням давали початкові військові знання та практичні навички в обов'язі підготовки одиночного бійця.

Крім обов'язкових занять з фізкультури у закладах системи ДТР передбачалися додаткові заходи, включені до режиму дня (ранкова гімнастика, гімнастика у перервах між заняттями), а також спортивна активність учнів у позанавчальний час.



Вирізка з газети «Радянська Донеччина» за 3 червня 1947 р.

Для сприяння фізкультурно-спортивній діяльності в школах та училищах системи ДТР у 1943 р. спеціально було створено Добровільне спортивне товариство «Трудові резерви», осередки якого з'явилися практично у кожному навчальному закладі. Під її егідою у школах та училищах діяли секції з багатьох видів спорту. Найбільш популярними були ігрові види (футбол, волейбол), легка атлетика, а також лижний і стрілецький спорт.

Для організації тренувань обладнувалися власні спеціальні приміщення і майданчики. Також за домовленістю з профспілками почали використовуватися їхні спортивні зали, стадіони, водні й лижні станції та інші спортивні об'єкти у містах.

Вихованці навчальних закладів регулярно брали участь у змаганнях як серед членів свого спортивного товариства, так і на першостях різних рівнів – від міських та районних до всесоюзних. Заняття спортом у вільний час допомагали молодим людям добре підготуватися до здачі норм фізкультурного комплексу «Готовий до праці й оборони СРСР».